

# Dünya Sağlık Durumu

## *2014 Yılı Verileri Üzerinden Değerlendirmeler*

Dilek ASLAN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

12.1.2015, Ankara

# Amaç

Bu sunum kapsamında, uluslararası farklı veri kaynakları kullanılarak 2014 yılı sonu itibarıyla dünyada sağlık/hastalık durumuna ilişkin değerlendirmelerin yapılmıştır.

# Mevcut durum

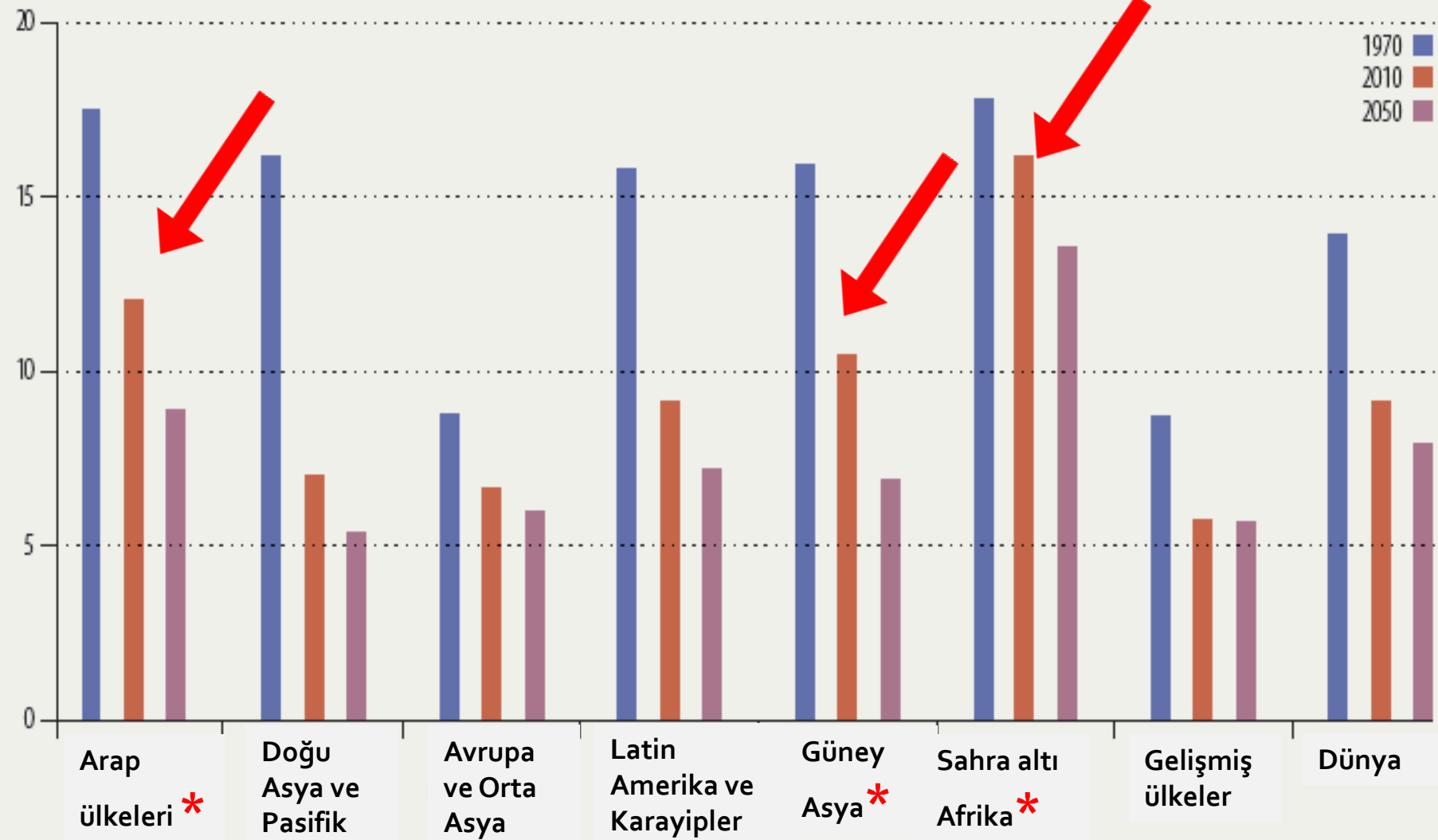
## *-Genel GÖSTERGELER*

# Beş yaş altı nüfusun toplam nüfus içindeki payı

\* En yüksek paya sahip olan bölgeler

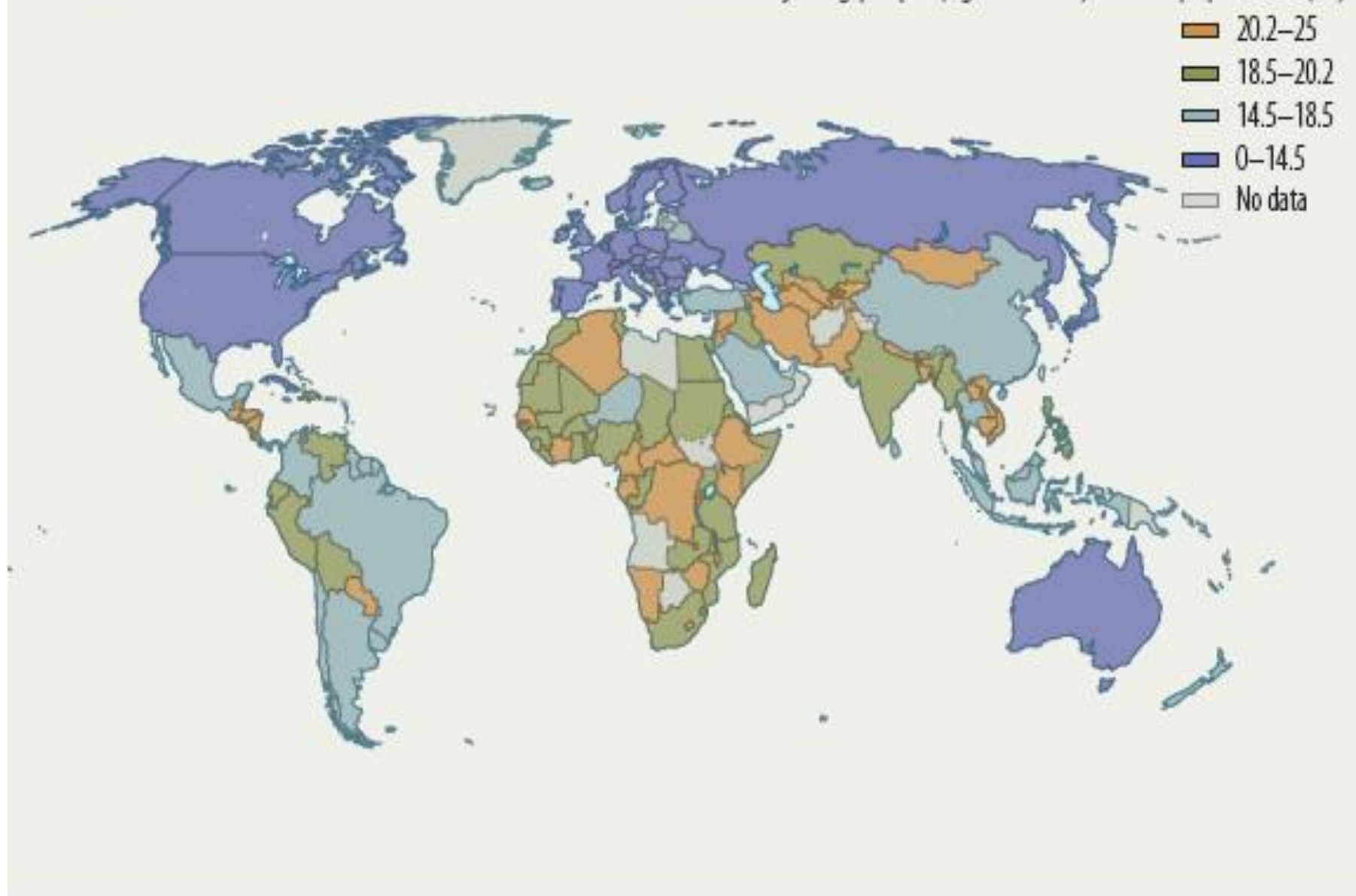
Nüfus  
(5 yaş altı)

%



## 15-24 yaş grubu gençlerin toplam nüfus içindeki payları (%) (2010)

### Nüfus (15-24 yaş)

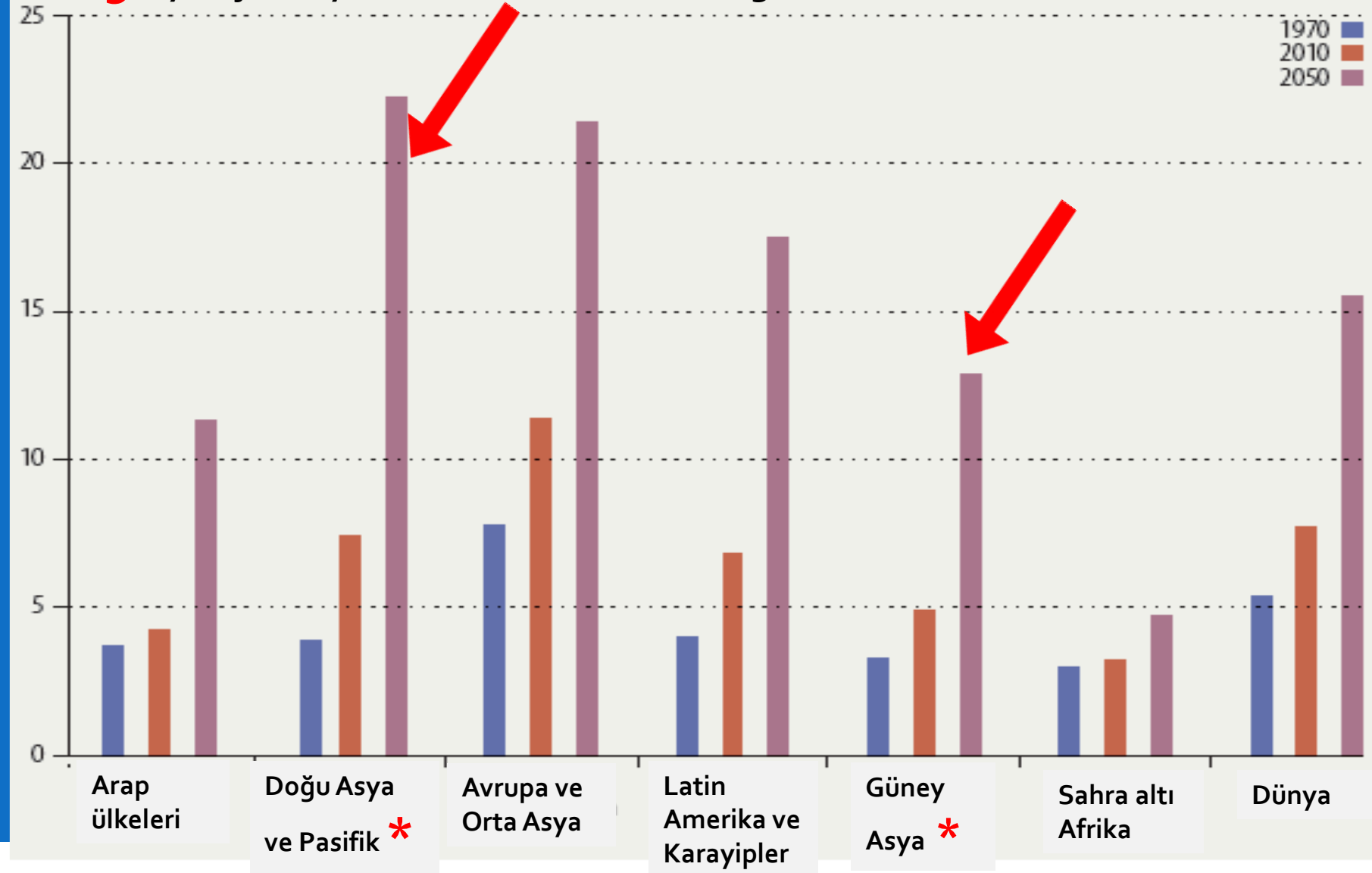


# 60 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfus içindeki payı

\* 2050 yılı için en yüksek artma beklenen bölgeler

Nüfus  
(60 yaş ve  
üzeri)

%



# Kalkınma

Gelişmişlik düzeyine göre ülke grupları	HDI değeri (2013)	Doğuşta beklenen yaşam süresi (yıl) (2013)	Kişi başına düşen GSYH (\$) (2013)
Çok yüksek	0,890	80,2	40,046
Yüksek	0,735	74,5	13,231
Orta	0,614	67,9	5,960
Düşük	0,493	59,4	2,904
<b>DÜNYA</b>	<b>0,702</b>	<b>70,8</b>	<b>13,723</b>

## Kalkınma HDI değeri

En iyi ülke Norveç (1. sırada, 0,944)

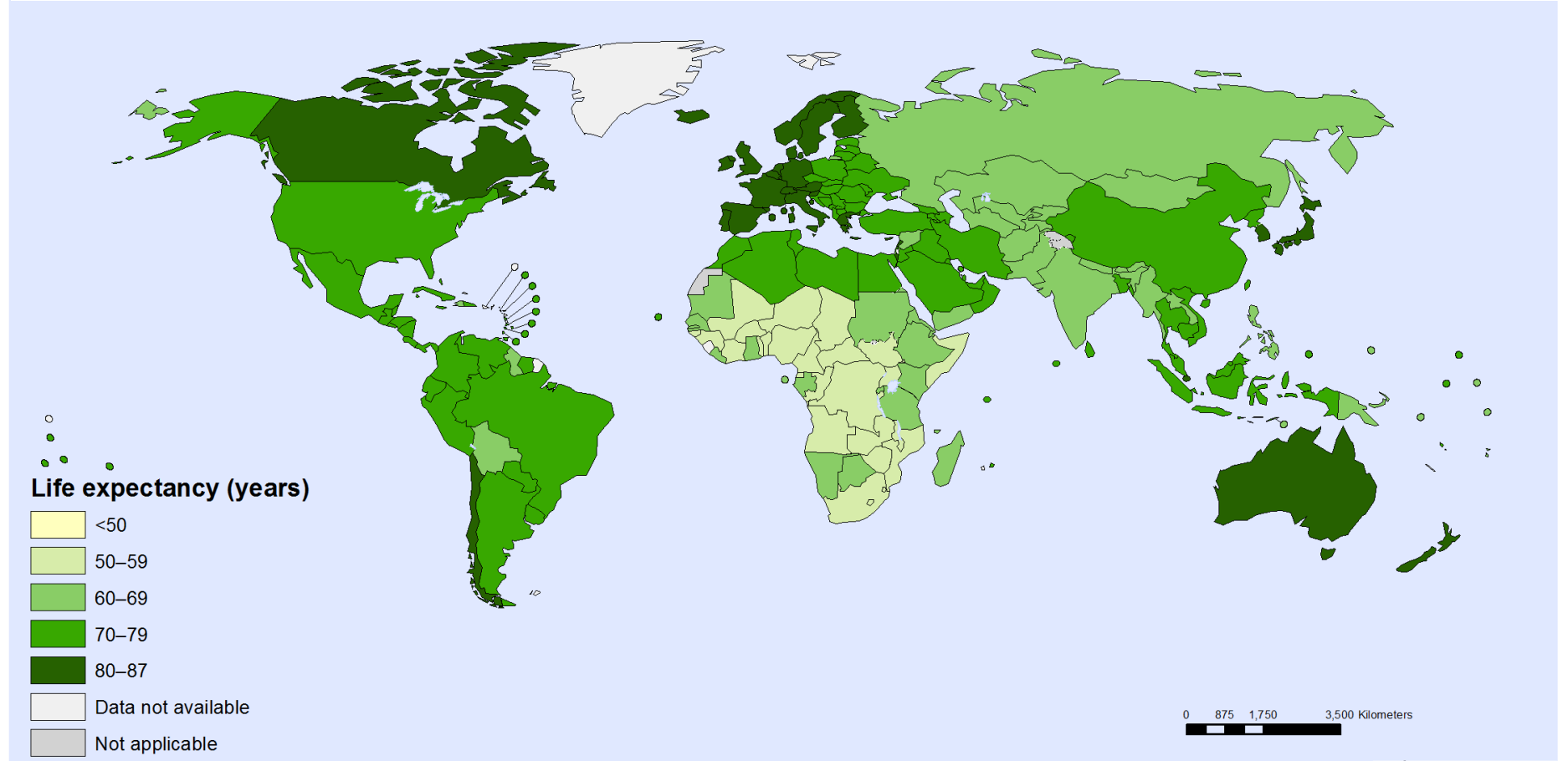
En kötü ülke Nijer (187. sırada, 0,337)

Türkiye (69. sırada, 0,759)



# Seçilmiş göstergeler

## Doğuşta beklenen yaşam süresi (2012) 2012 değeri ortalama=70



The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization  
Map Production: Health Statistics and  
Information Systems (HSI)  
World Health Organization

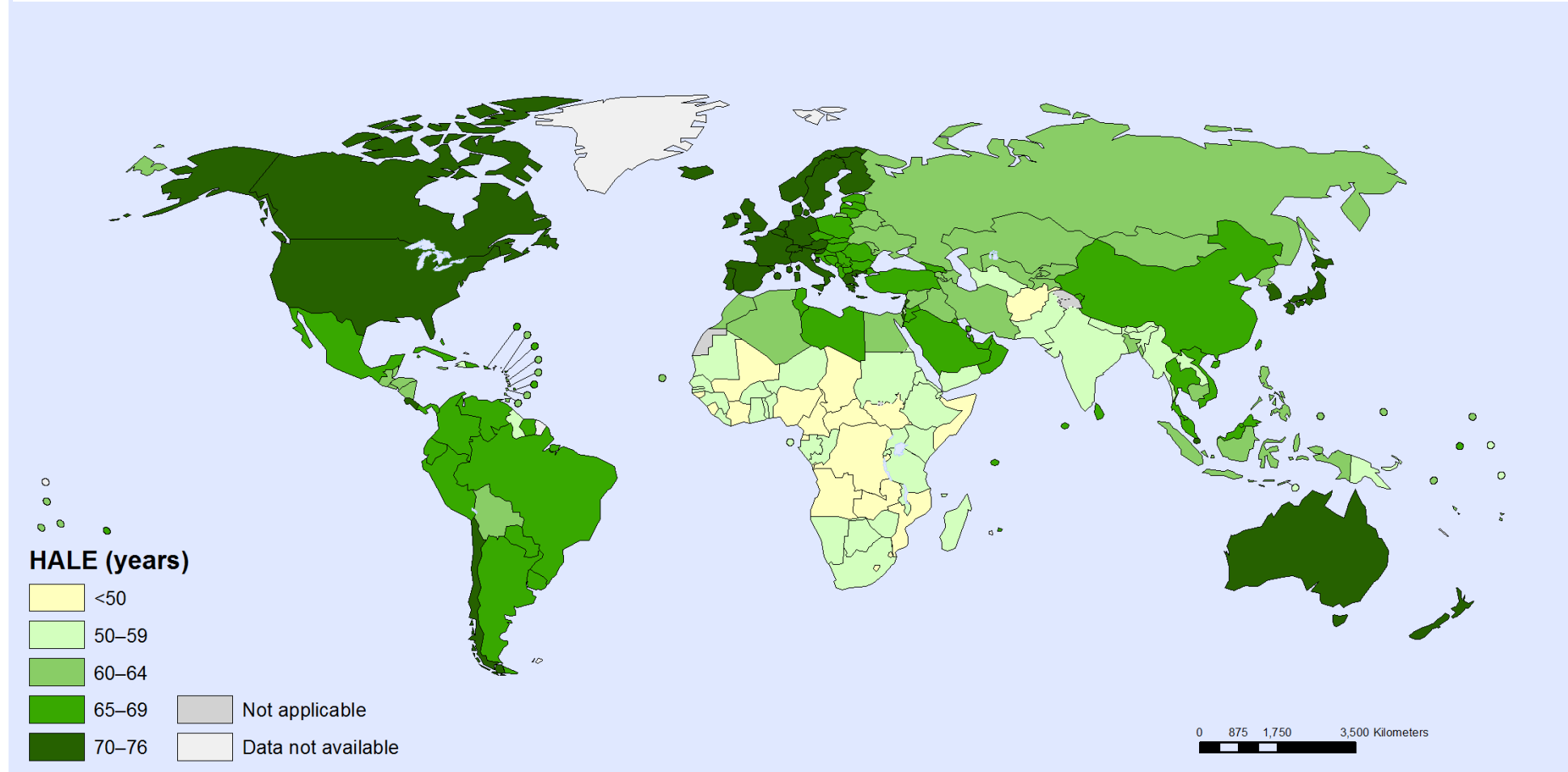


© WHO 2014. All rights reserved.

[http://gamapserv.who.int/mapLibrary/Files/Maps/Global\\_LifeExpectancy\\_bothsexes\\_2012.png](http://gamapserv.who.int/mapLibrary/Files/Maps/Global_LifeExpectancy_bothsexes_2012.png)

## Sağlığa ayarlanmış yaşam yılı (2012) 2012 değeri ortalama=60

# Seçilmiş göstergeler



The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization  
Map Production: Health Statistics and  
Information Systems (HSI)  
World Health Organization

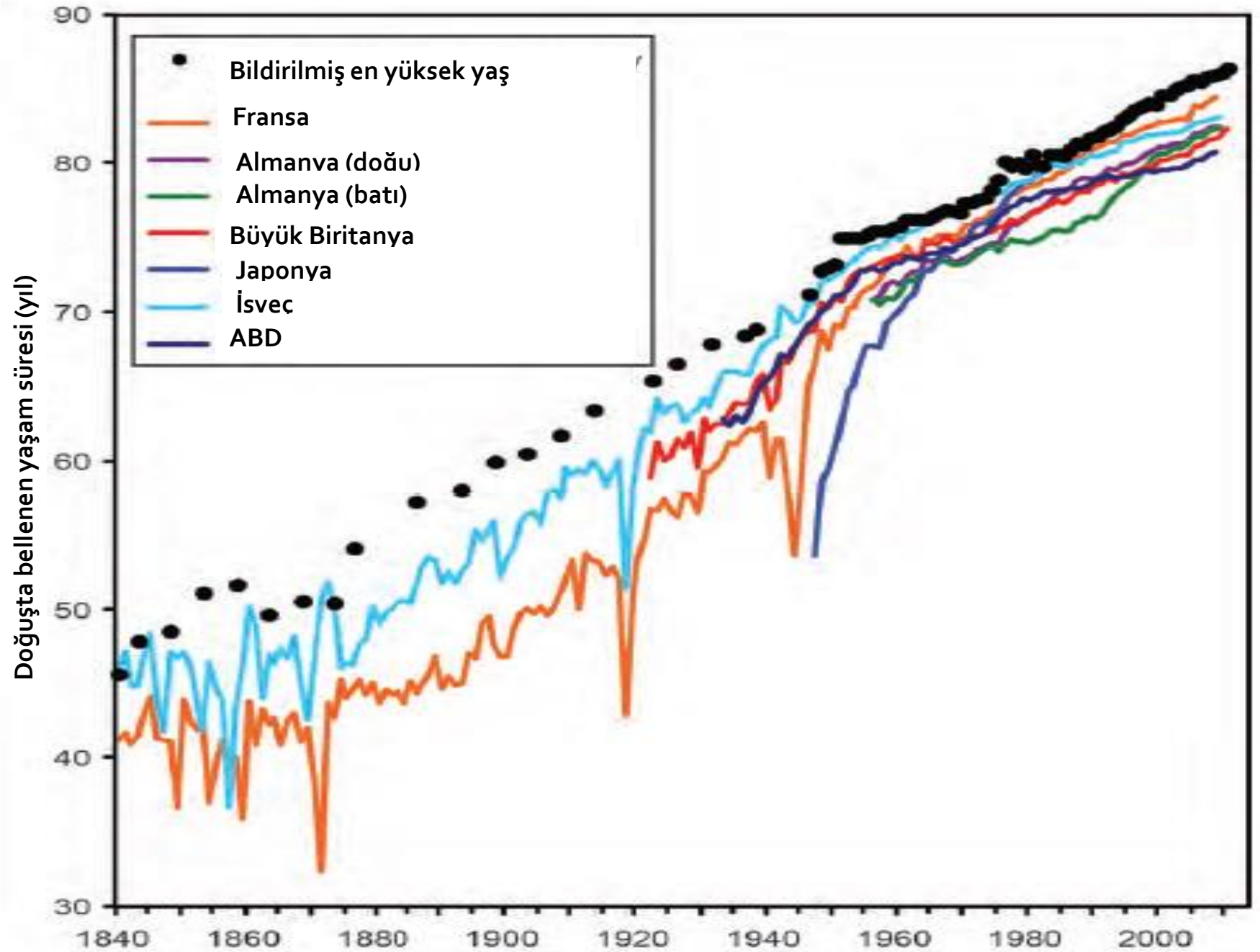


© WHO 2014. All rights reserved.

[http://gamapservier.who.int/mapLibrary/Files/Maps/Global\\_HALE\\_BothSexes\\_2012.png](http://gamapservier.who.int/mapLibrary/Files/Maps/Global_HALE_BothSexes_2012.png)

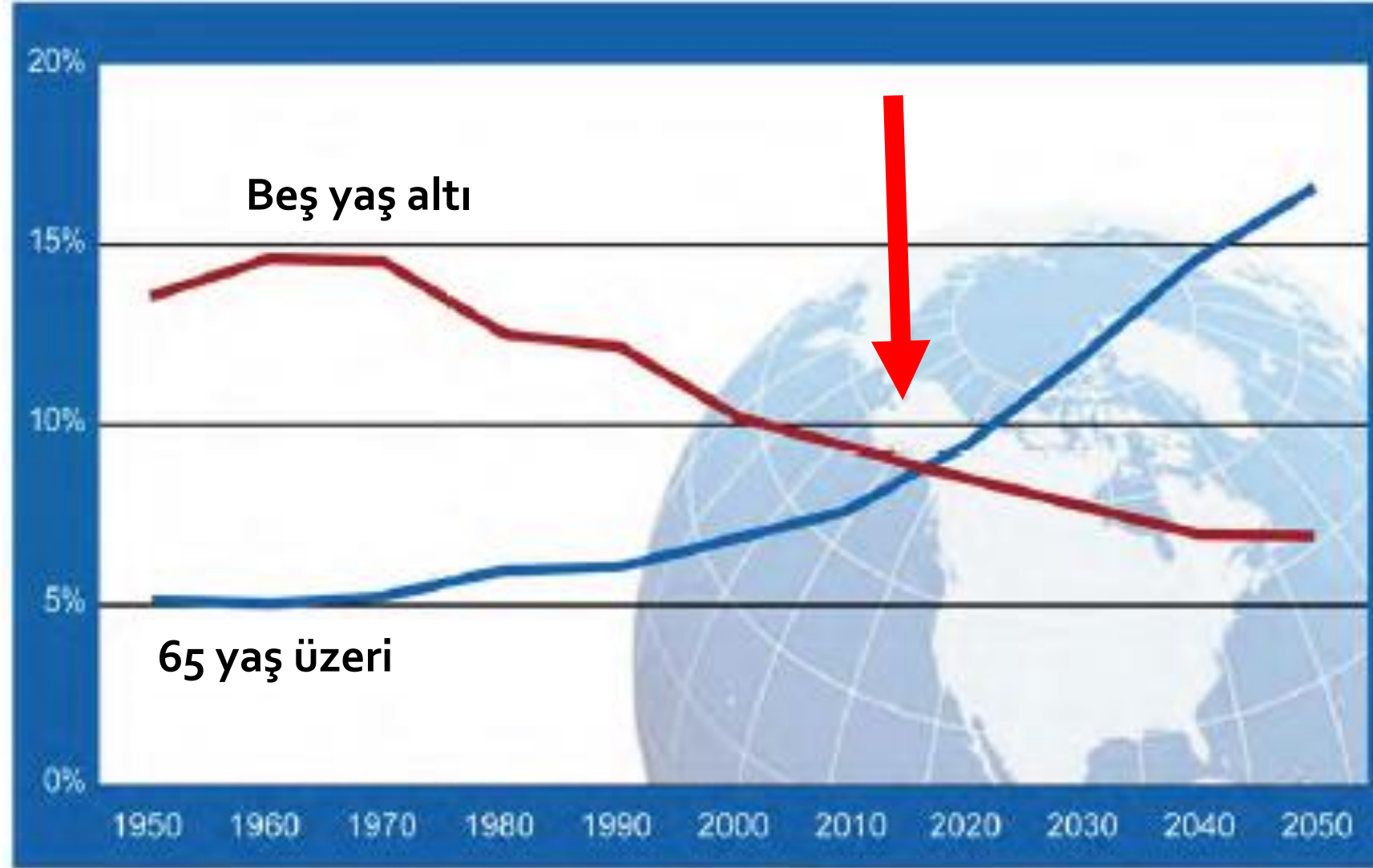
Dilek Aslan, HÜTF HSAD Konferans Dizisi, 12.1.2015, Ankara

# Kadınlar arasında doğuştan beklenen yaşam süresi değişimi (1840-2009)



# Dünyada yaş gruplarının yüzdesinde değişim

%



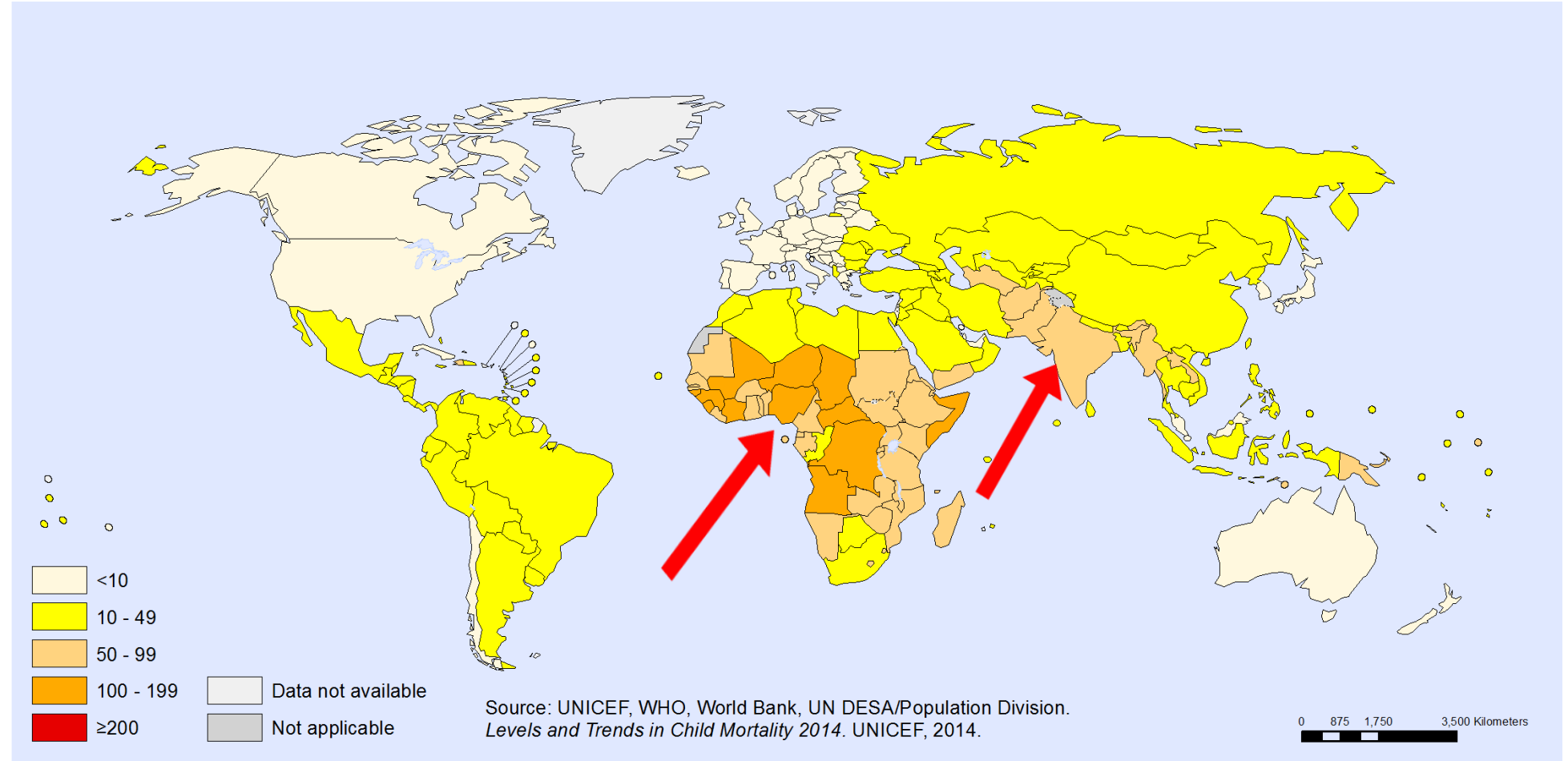
Source: United Nations. *World Population Prospects: The 2010 Revision*. Available at: <http://esa.un.org/unpd/wpp>.

## Seçilmiş göstergeler

Gelişmişlik düzeyine göre ülke grupları	Toplumsal cinsiyet eşitsizliği indeksi (2013)	Anne ölüm hızı (yüz bin canlı doğumda) (2013)	Adolesan yaşta (15-19 yaş) doğum (2010-2015 dönemi için 1000 kadın başına)
Çok yüksek	0,197	16	19,2
Yüksek	0,315	42	28,8
Orta	0,513	186	43,4
Düşük	0,587	427	92,3
<b>DÜNYA</b>	<b>0,451</b>	<b>145</b>	<b>47,4</b>

## Beş yaş altı çocuk ölüm hızı (binde) (2013)

# Seçilmiş göstergeler



The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

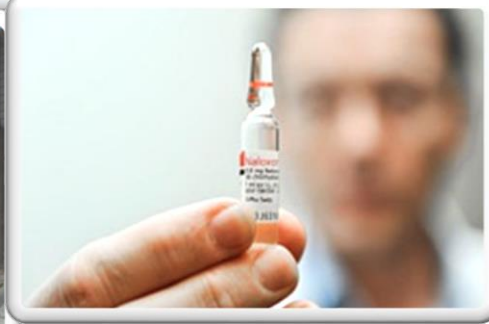
Data Source: World Health Organization  
Map Production: Health Statistics and  
Information Systems (HSI)  
World Health Organization



© WHO 2014. All rights reserved.

Mevcut durum

*-Sağlık/hastalık durumları*



**STOP**  
Violence Against Women





# Bulaşıcı hastalıklar (Aralık 2014 bildirimleri)

**30 Aralık 2014**

Ebola virüsü hastalığı – Birleşik Krallık

**30 Aralık 2014**

Avian influenza A(H7N9) virusü – Çin

**28 Aralık 2014**

Avian influenza A(H5N6) virusü – Çin

**26 Aralık 2014**

MERS-CoV – Suudi Arabistan

**24 Aralık 2014**

Avian influenza A(H7N9) virusü – Çin

**17 Aralık 2014**

MERS-CoV– Suudi Arabistan

**15 Aralık 2014**

Batı Nil Virüsü– Brezilya

**2 Aralık 2014**

MERS-CoV – Suudi Arabistan

<http://www.who.int/csr/don/archive/year/2014/en/>

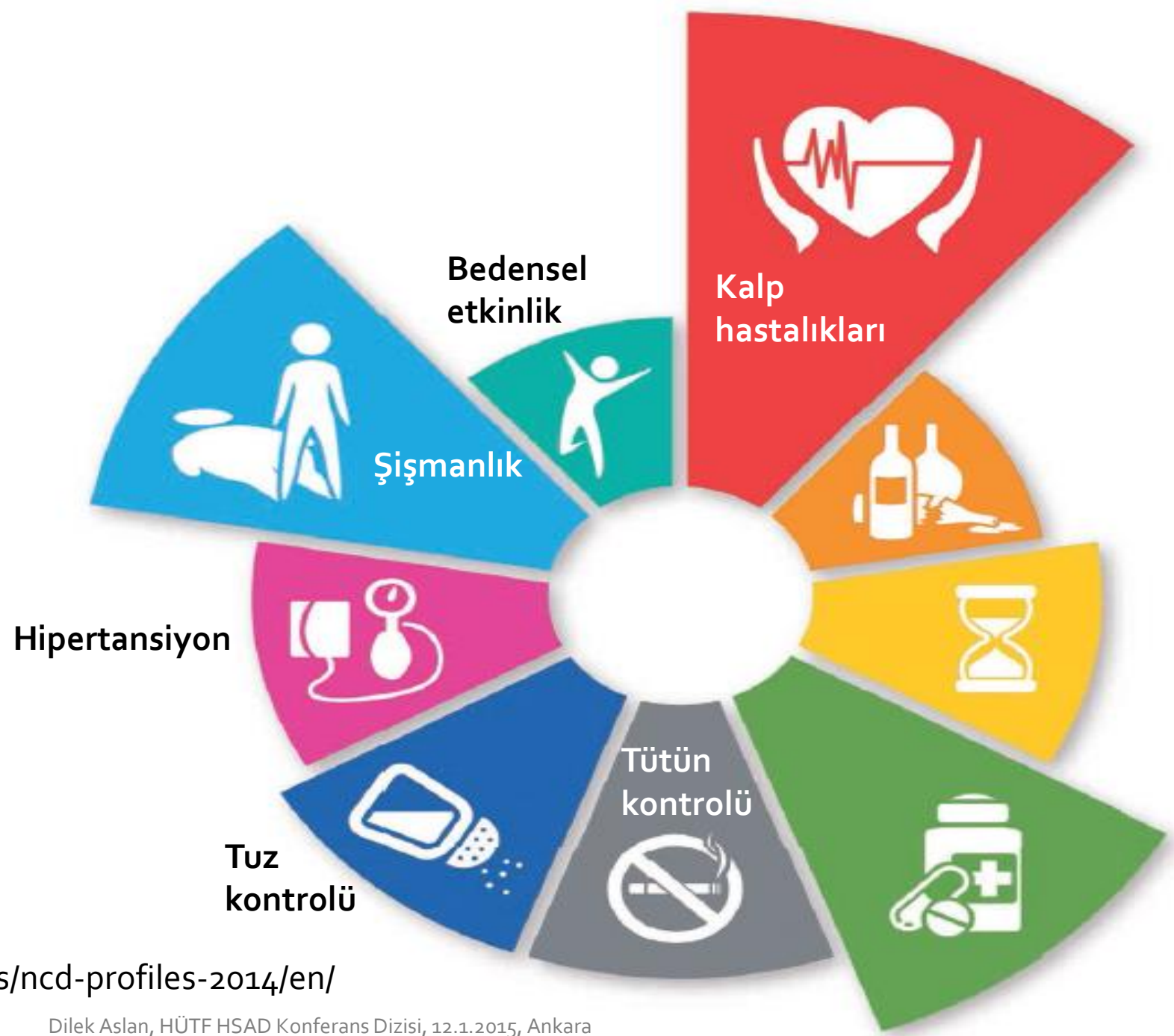
# Bulaşıcı olmayan hastalıklar



- ✓ Kalp ve damar hastalıkları
- ✓ Kanser
- ✓ Kronik akciğer hastalıkları
- ✓ Diabetes mellitus

<http://www.who.int/nmh/publications/ncd-profiles-2014/en/>

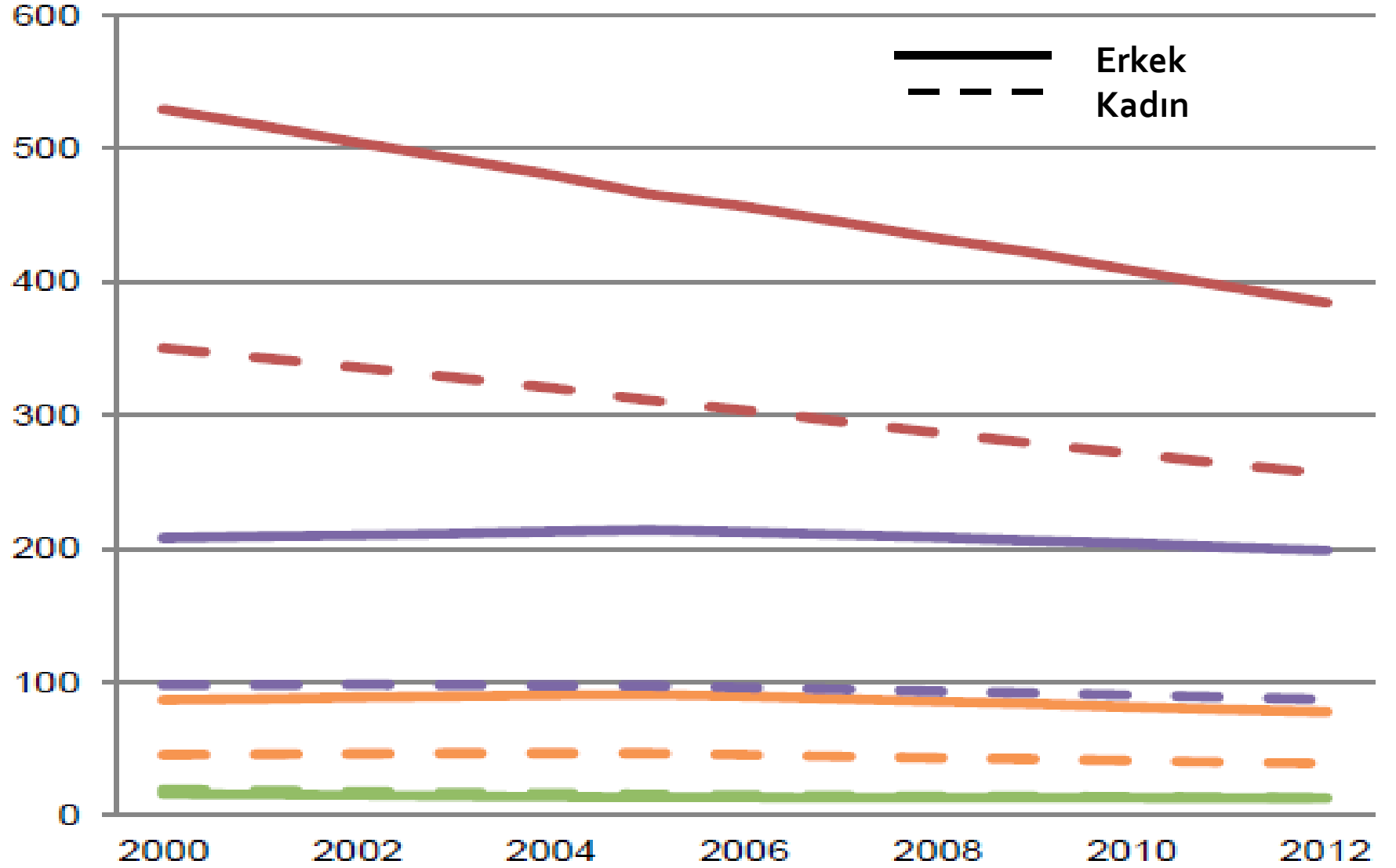
# Bulaşıcı olmayan hastalıklar- riskler



<http://www.who.int/nmh/publications/ncd-profiles-2014/en/>

# Bulaşıcı olmayan hastalıklar-riskler Örnek: TÜRKİYE

Yaşa göre standardize edilmiş ölüm hızında yıllar içinde değişim (100 000'de)

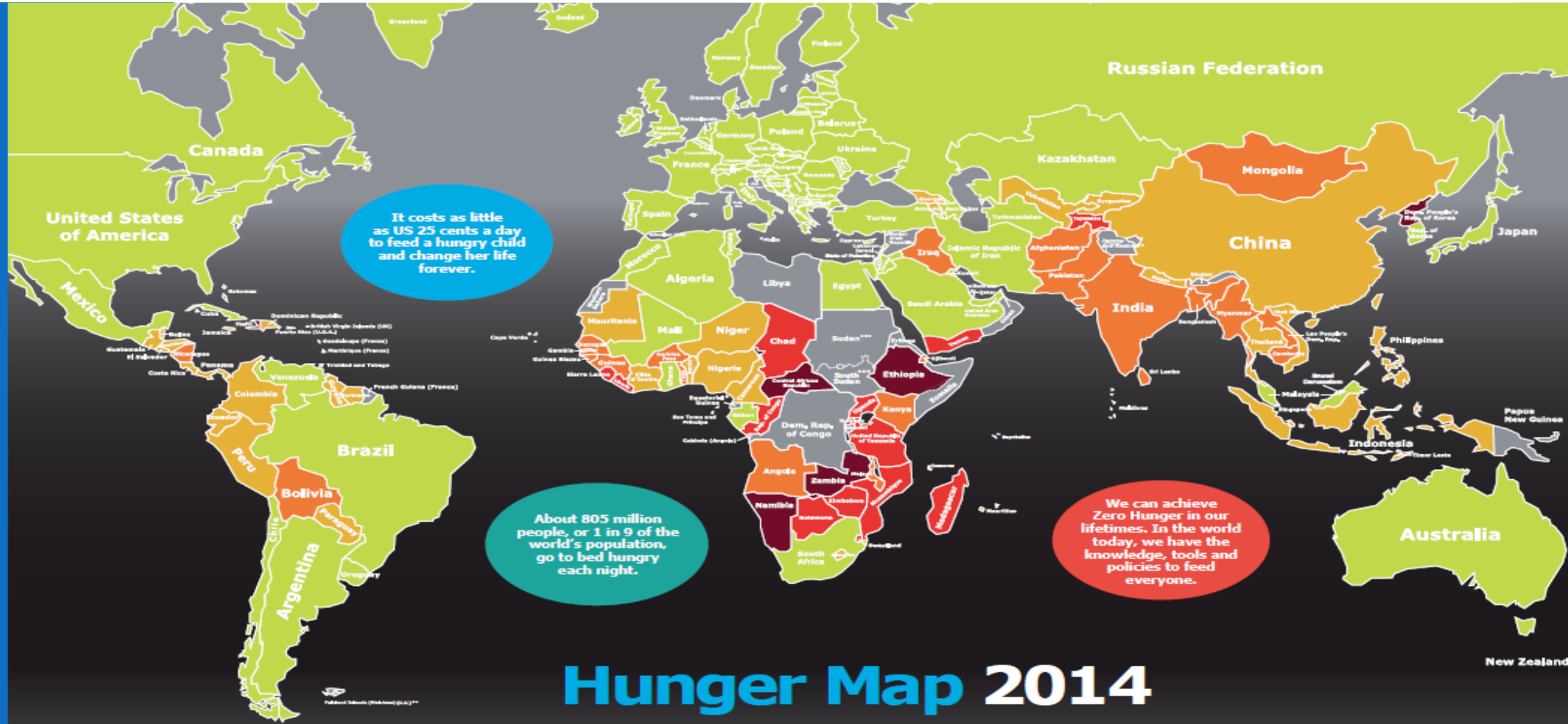


<http://www.who.int/nmh/publications/ncd-profiles-2014/en/>

Kalp ve damar hastalığı  
Kronik akciğer hastalığı  
Kanser  
Diabetes mellitus

Dünyada 805 milyon kişi (her 9 kişiden birisi gün içinde hiçbir şey yememektedir !)

# Beslenme AÇLIK



World Food Programme

wfp.org



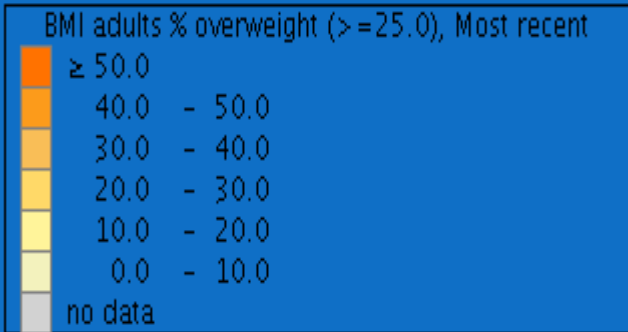
Prevalence of undernourishment in the population (percent) in 2012-14



The map shows the prevalence of undernourishment in the population of developing countries as of 2012-14. The indicator measures the proportion of a randomly selected individual in the population who is consuming an amount of dietary energy which is insufficient to cover basic requirements for an active and healthy life.  
Source: FAO, 2014 and 2015. The State of Food Insecurity in the World 2014. Strengthening the enabling environment for food security and nutrition. Rome, FAO. Further information is available at [www.fao.org/publications/nr/57/undernourishment](http://www.fao.org/publications/nr/57/undernourishment) data source: FAO Statistics Division (2014) - [www.fao.org/economic/](http://www.fao.org/economic/)  
© 2014 World Food Programme  
The publication contains and the presentation of material in this map does not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of WFP concerning the legal or administrative status of any country, territory or sea area, or concerning the distribution of its boundaries.  
WFP is a member of the United Nations system. The use of names and borders shown on this map and in this publication are for information only and do not constitute an endorsement by WFP.  
This document contains the logo of the United Nations and the logo of the World Food Programme. The logo of the United Nations is a trademark of the United Nations and is used here under license.  
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the United Nations and the World Food Programme.

<http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp268726.pdf>

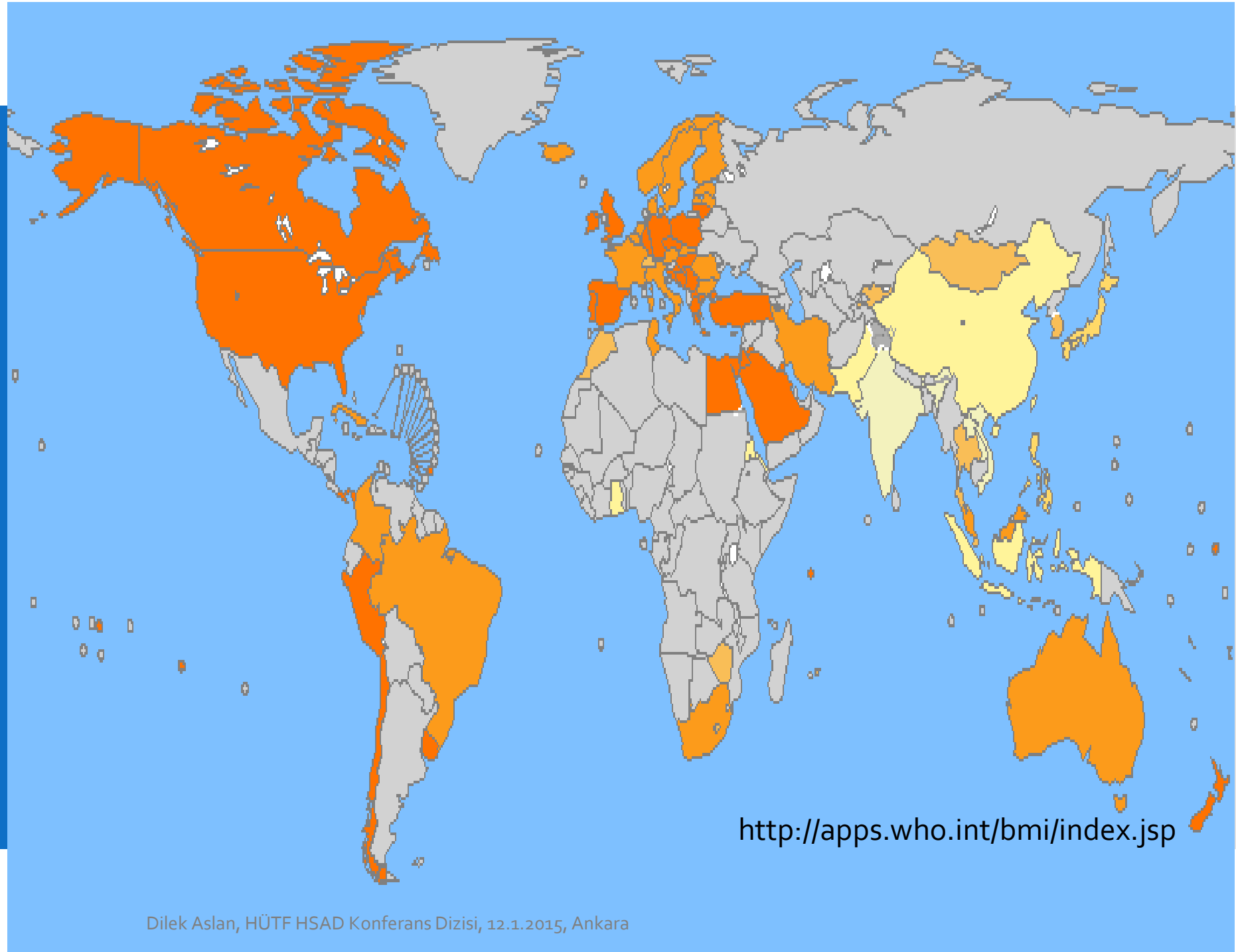
# Beslenme FAZLA KİLOLU (2014)



Surrounding regions

- Lakes
- Jammu and Kashmir

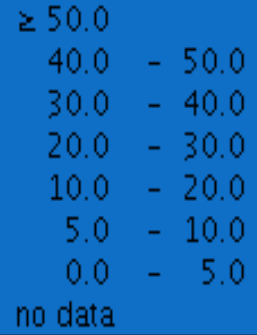
0 4900 km



<http://apps.who.int/bmi/index.jsp>

# Beslenme ŞİŞMANLIK (2014)

BMI adults % obese ( $\geq 30.0$ ), Most recent

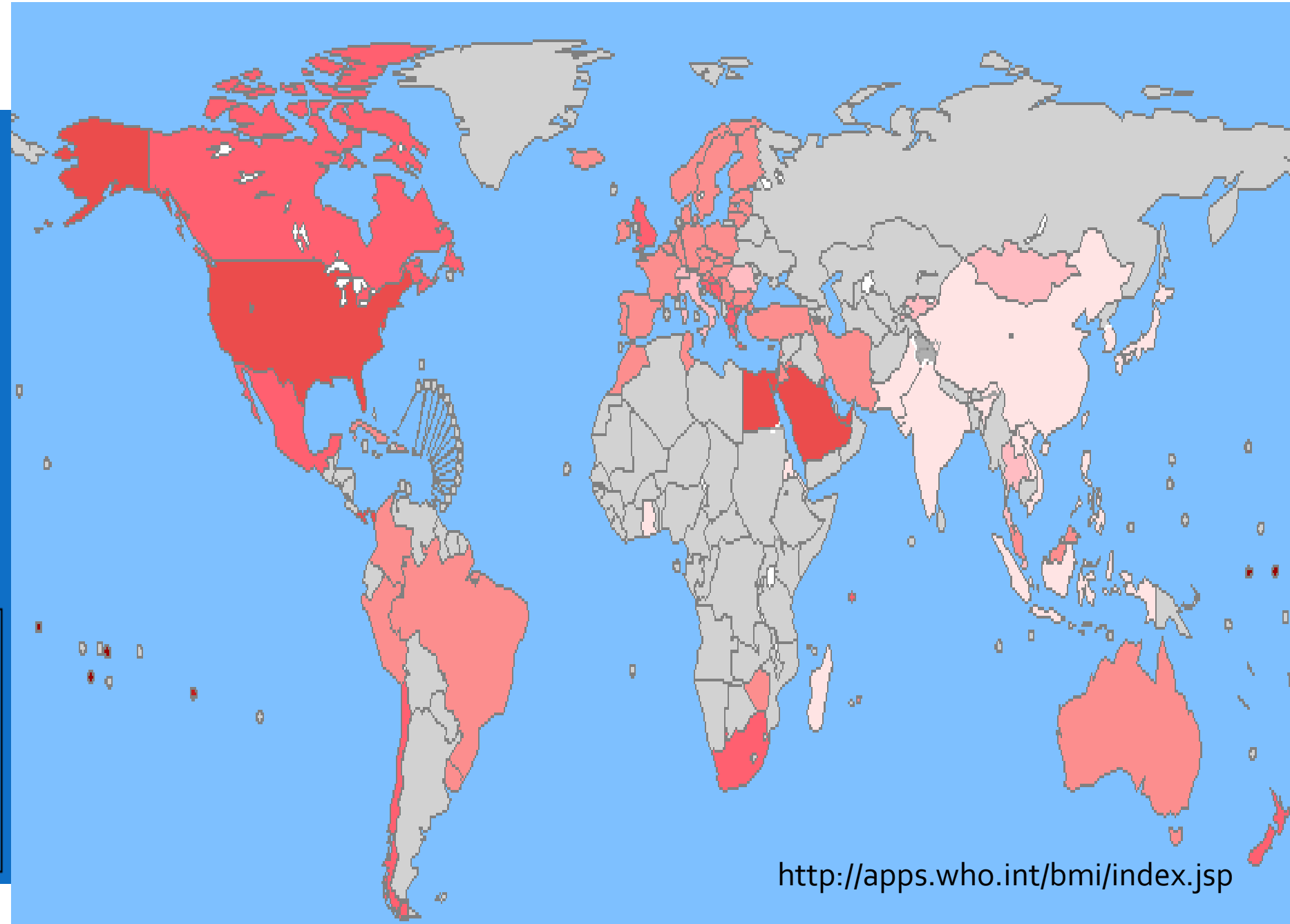


Surrounding regions

Lakes

Jammu and Kashmir

0 4900 km



<http://apps.who.int/bmi/index.jsp>

Dilek Aslan, HÜTF HSAD Konferans Dizisi, 12.1.2015, Ankara

## Kazalar- yaralanmalar

- ✓ Dünyada her yıl yaklaşık **1,24 milyon insan trafik kazaları nedeniyle yaşamını kaybetmektedir.**
- ✓ Dünya'da trafik kazalarından ölümlerin %91'i düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana gelmektedir. Bu ülkeler dünya araç sayısının sadece yarısına sahiptir.

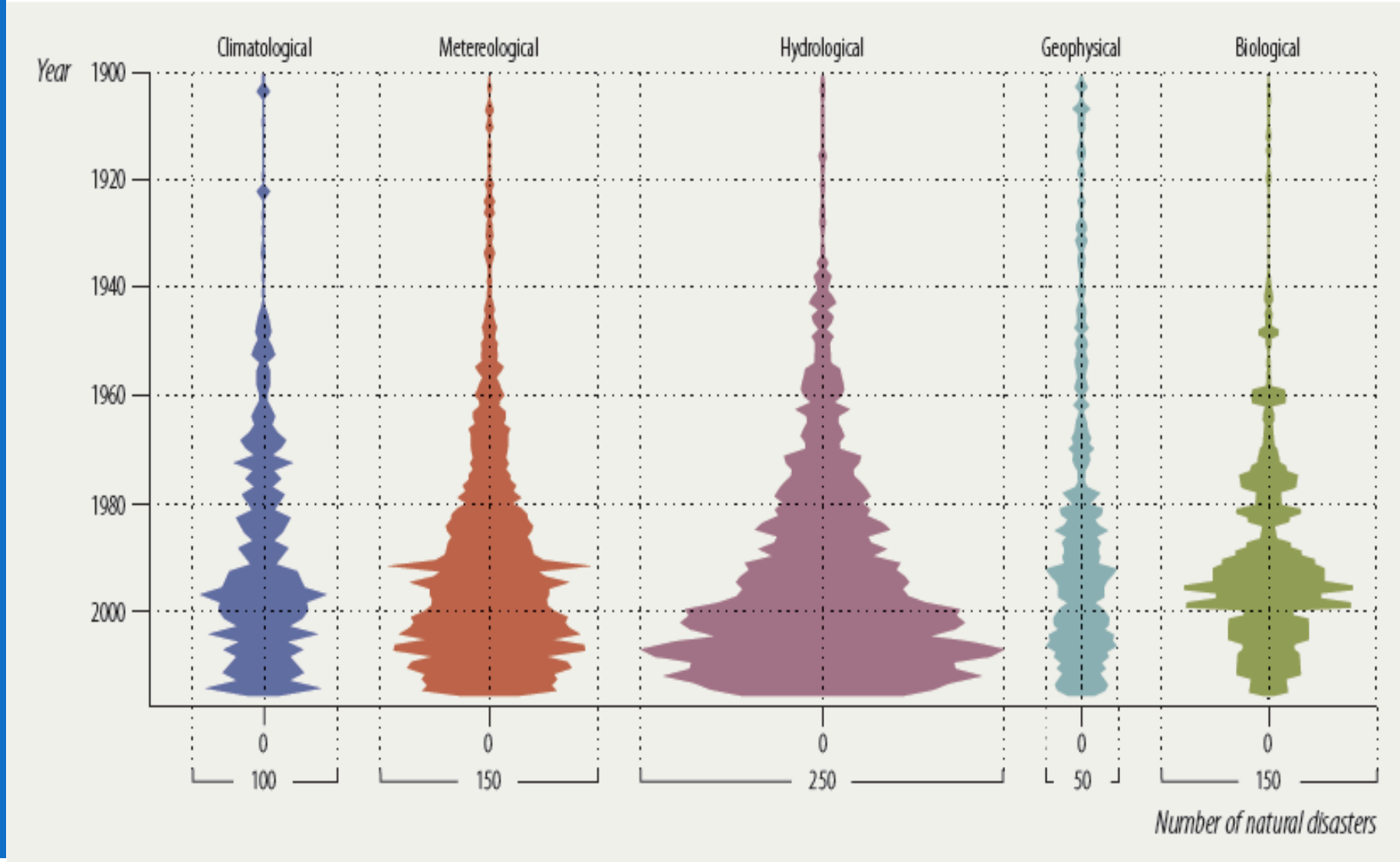
[Internet][http://gamapserver.who.int/gho/interactive\\_charts/road\\_safety/road\\_traffic\\_deaths2/atlas.html](http://gamapserver.who.int/gho/interactive_charts/road_safety/road_traffic_deaths2/atlas.html). Erişim:24.12.2014.

[Internet]<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs358/en/>. Erişim:24.12.2014.



1901 ve 1910 yılları arasında kayıtlı 82 adet doğal afet meydana gelmişken 2003 ve 2012 yılları arasında sayı 4000'den fazla olmuştur.

## Doğal afetler

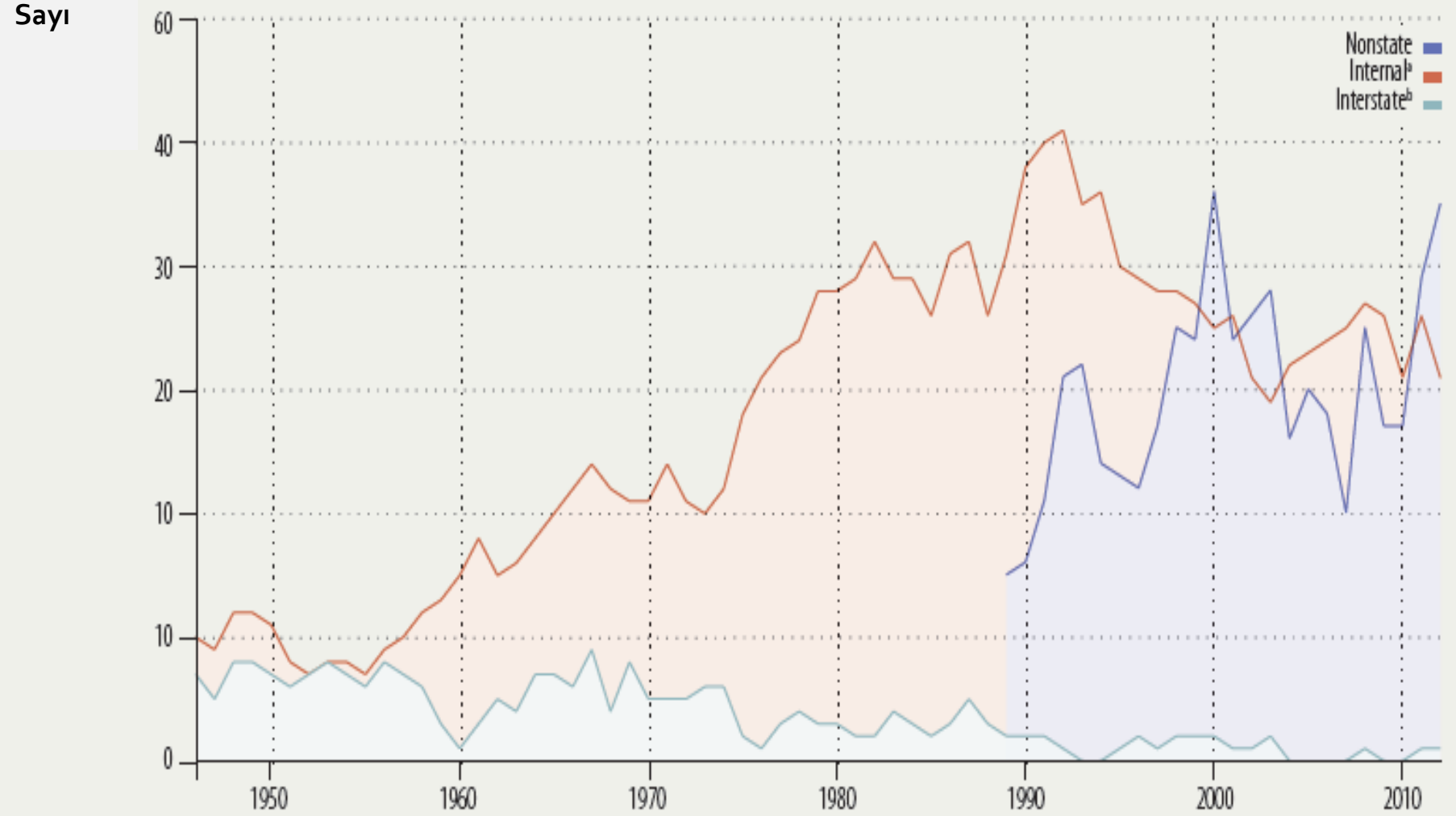


# Şiddet



# 1950 ve 2010 yılları arasında meydana gelen silahlı çatışmalar

## Silahlı çatışmalar-savaşlar



Internal: Verilere uluslararası alana yansımış iç çatışmalar da dahil edilmiştir.

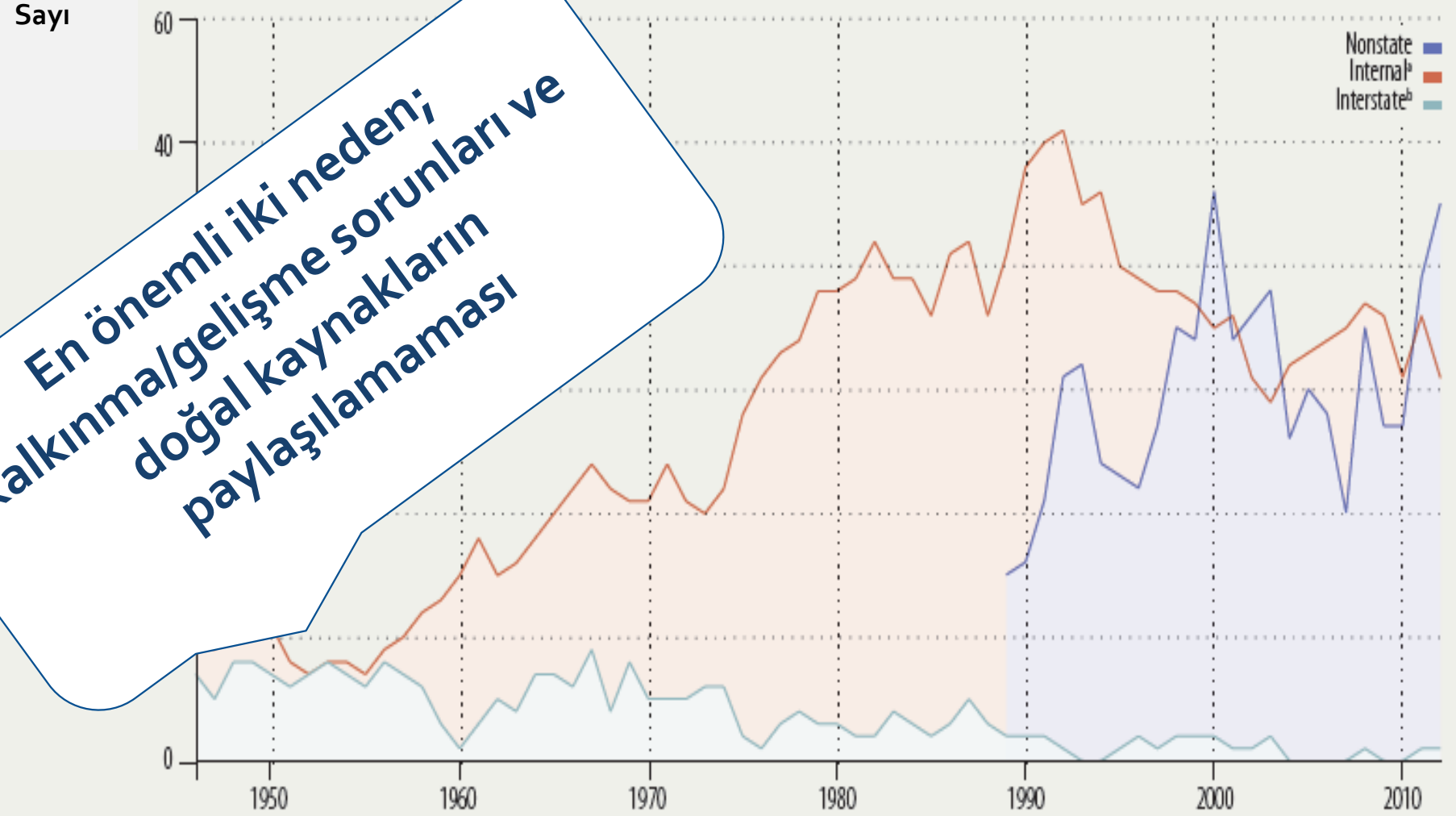
Interstate: Devletler arası (verilere ekstra sistemik çatışmalar da dahil edilmiştir)

Nonstate: Herhangi bir devletin dahil olmadığı çatışmalar

# 1950 ve 2010 yılları arasında meydana gelen silahlı çatışmalar

## Silahlı çatışmalar-savaşlar

En önemli iki neden;  
kalkınma/gelişme sorunları ve  
doğal kaynakların  
paylaşılabilmesi



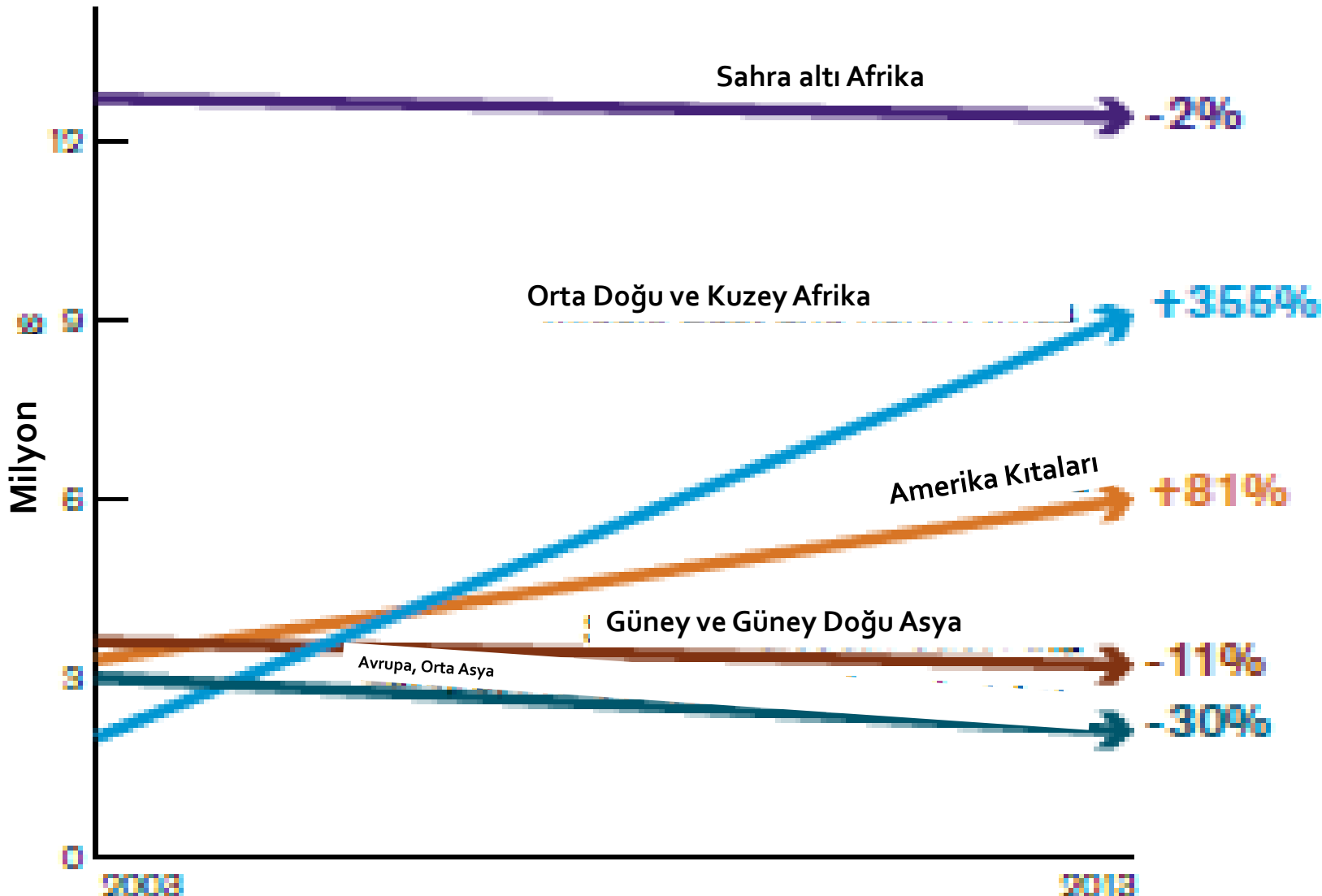
Internal: Verilere uluslararası alana yansımış iç çatışmalar da dahil edilmiştir.

Interstate: Devletler arası (verilere ekstra sistemik çatışmalar da dahil edilmiştir)

Nonstate: Herhangi bir devletin dahil olmadığı çatışmalar

# Son on yılda ülkesinde yerinden edilmiş kişiler (IDPs\*)

## Yer değiştirmeler



<http://www.internal-displacement.org/assets/publications/2014/201405-global-overview-2014-en.pdf>

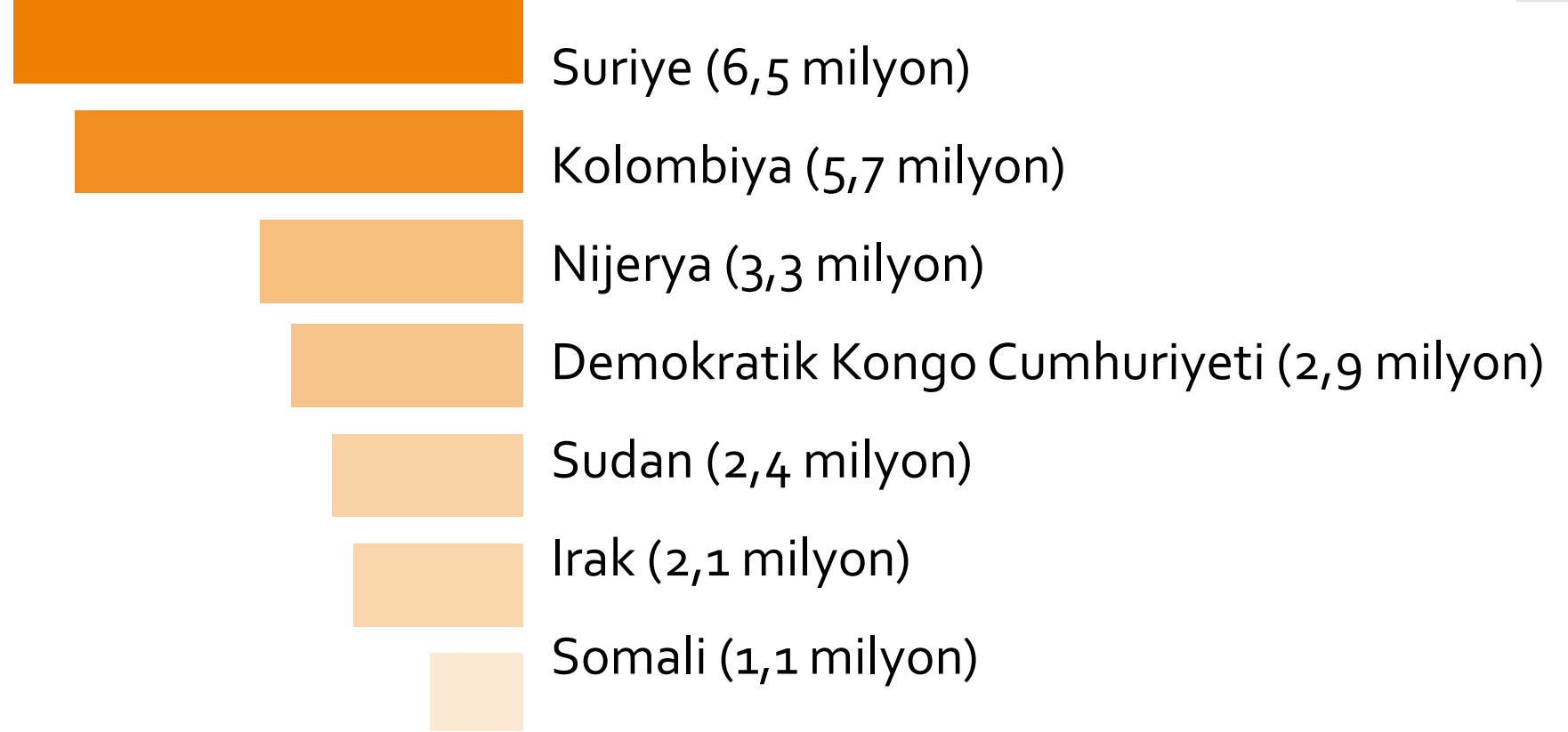
\*zorla ya da zorunda kalarak evlerinden veya sürekli yaşamakta oldukları yerlerden, özellikle silahlı çatışmaların, yaygın şiddet hareketlerinin, insan hakları ihlallerinin veya doğal ya da insan kaynaklı felaketlerin sonucunda veya bunların etkilerinden kaçınmak için, uluslararası düzeyde kabul görmüş hiçbir devlet sınırını geçmeksizin kaçan ya da bu yerleri terk eden kişiler ya da kişi grupları. Kavram, esas olarak, [Mülteci](#) tanımındaki kriterleri taşısa da, önemli bir noktada bu tanımdan ayrılmaktadır. Mülteci, vatandaşı olduğu ülke sınırları dışında olan kişileri işaret ederken, ülkesinde yerinden edilmiş kişiler için bu şart aranmamaktadır. Üzerinde durulması gereken bir başka husus ise bu yer değiştirmenin gönüllü olmaması, bu yer değiştirme için zorlayıcı etkenlerin varlığının gerekliliğidir.

([http://madde14.org/index.php?title=%C3%9Cülkesinde\\_Yerinden\\_Edilmi%C5%9F\\_Ki%C5%9Filer#cite\\_note-0](http://madde14.org/index.php?title=%C3%9Cülkesinde_Yerinden_Edilmi%C5%9F_Ki%C5%9Filer#cite_note-0)).

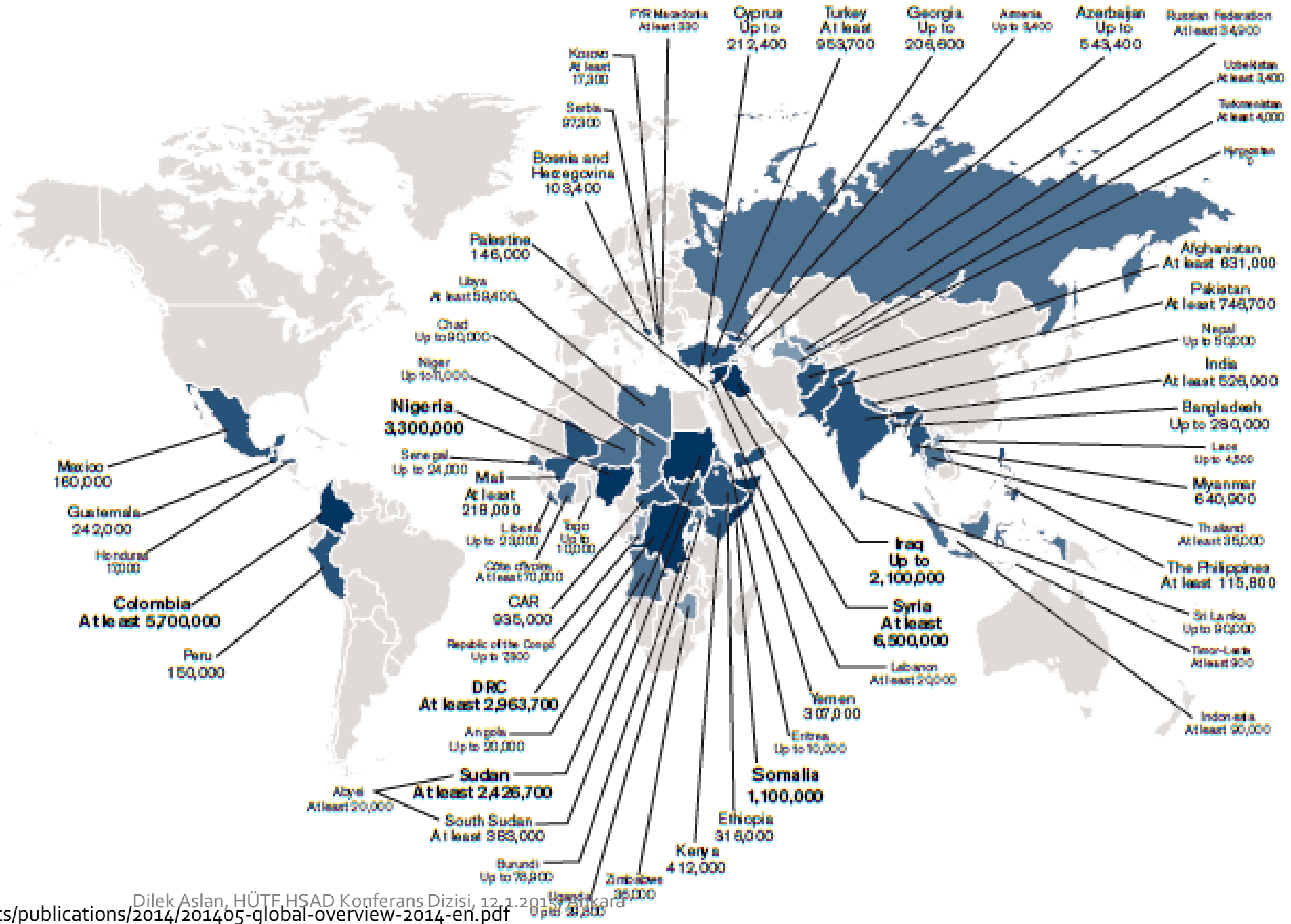
Dilek Aslan, HÜTF HSAD Konferans Dizisi, 12.1.2015, Ankara

# Çatışma ve şiddet nedeniyle en fazla yer değiştirme yaşayan ÷lkeler (2013)

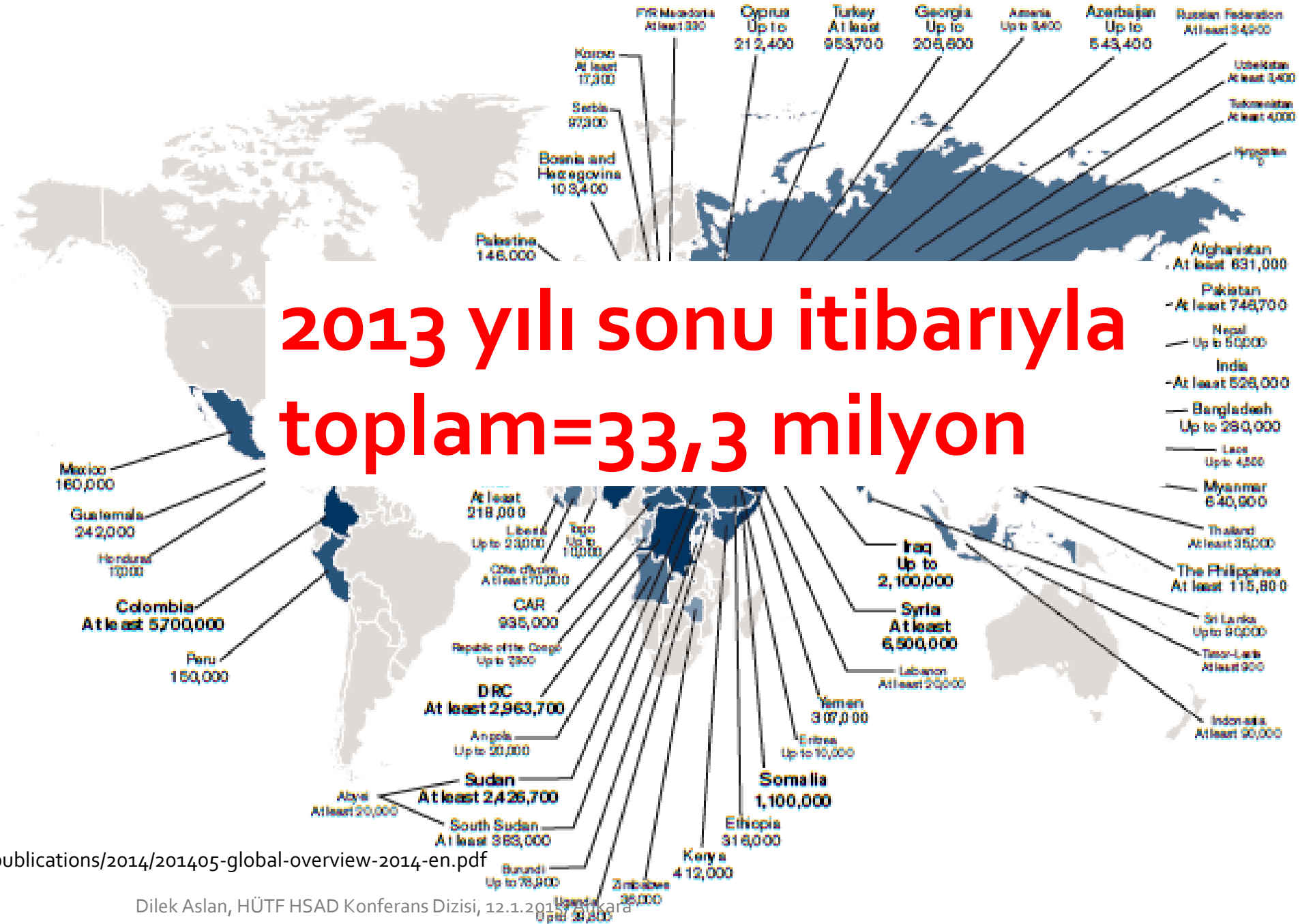
## Yer değiştirmeler



# Yer değiştirmeler



# Yer değiştirmeler



<http://www.internal-displacement.org/assets/publications/2014/201405-global-overview-2014-en.pdf>



# Nasıl izlemeli?

# Nasıl izlemeli?

*-Bin yıl kalkınma hedefleri*

# Binyıl Kalkınma Hedefleri

- ✓ Aşırı yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmak
- ✓ Herkes için evrensel ilköğretim sağlamak
- ✓ Cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesi
- ✓ Çocuk ölümlerini azaltmak
- ✓ Anne sağlığını iyileştirmek
- ✓ HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele
- ✓ Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak
- ✓ Kalkınma için küresel bir ortaklık kurmak

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/mdg/millennium-development-goals-report-2014/>

# Binyıl Kalkınma Hedefleri 2014

- ✓ 1,2 milyar insan hala aşırı yoksulluk içinde yaşıyor.
- ✓ Okulu bırakan çocuk sayısını azaltma konusundaki ilerlemeler belirgin şekilde yavaşladı.
- ✓ Dünya hala çocuk ölümünün azaltılması konusundaki Binyıl Kalkınma Hedefinde geride kaldı.
- ✓ Anne ölümlerini azaltmak için çok daha fazla ilerleme kaydedilmesi gerekiyor.
- ✓ Yoksulluk ve eğitimsizlik önemli sorunlar !
- ✓ Hala çok sayıda HIV enfeksiyonu vakası görülüyor.
- ✓ Milyonlarca hektar ağaç her yıl yok oluyor !
- ✓ Küresel sera gazı salımı artmaya devam ediyor.

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/mdg/millennium-development-goals-report-2014/>

# Nasıl izlemeli?

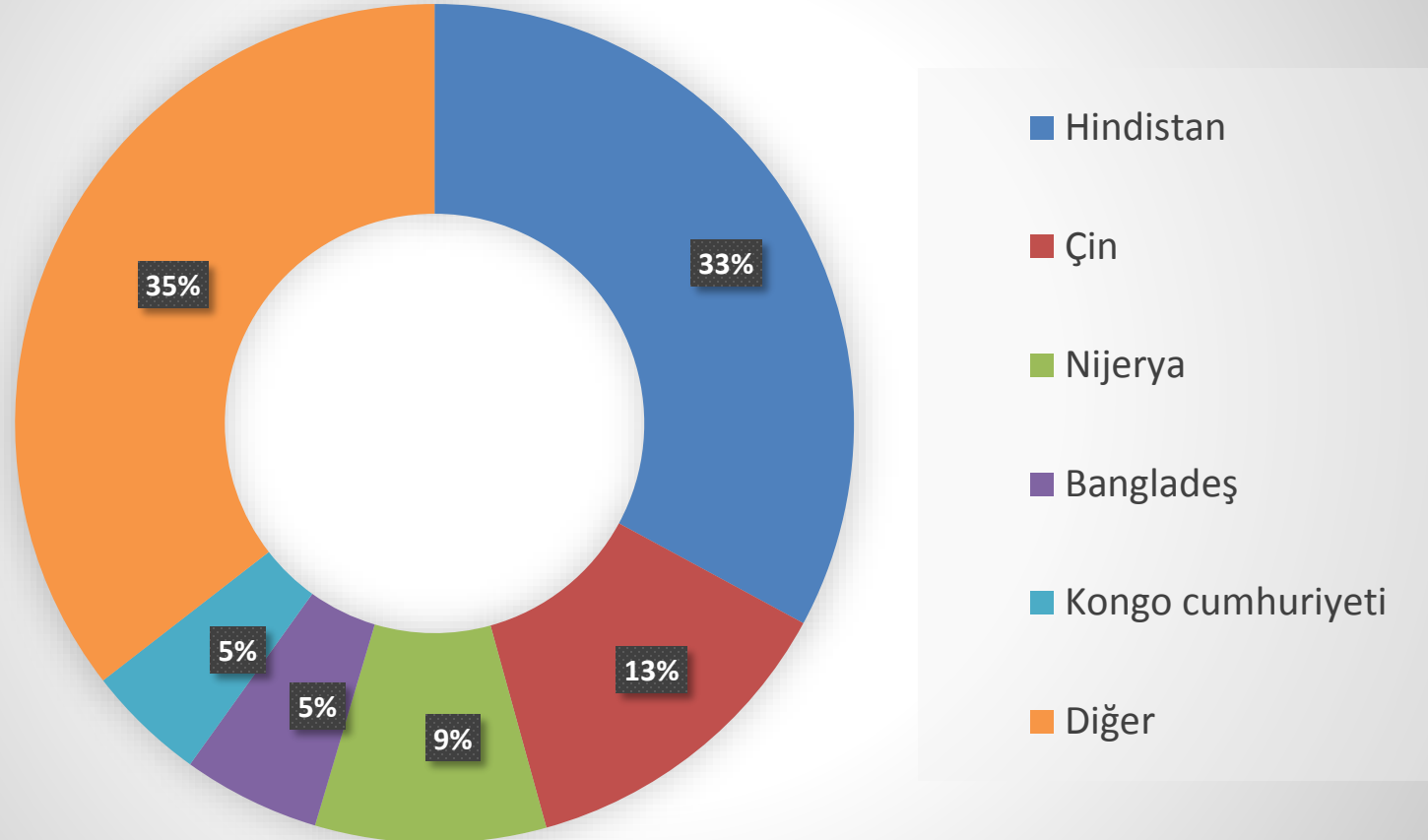
*-Farklı deęerlendirmelere gereksinim var!*

İzlerken;  
**DİKKAT!**

- ✓ Eşitsizlikler
- ✓ Yoksulluk
- ✓ Küresel "zorlayıcı" politikalar
- ✓ Değerlerde değişim/gerileme
- ✓ Demografik değişim/dönüşüm
- ✓ Diğer....

# YOKSULLUK!

Derin yoksulluğu paylařan lkeler (%) (2010)



İzlerken;  
**DİKKAT!**

- ✓ Tarihten DERSLER de almalı !
- ✓ Deneyimlerden YETERİNCE yararlanmalı !



İzlerken;  
DİKKAT!

## Aşağıdaki sorunlar YENİ mi?

- ✓ Göç
- ✓ Savaş
- ✓ Yer değiştirme, sehayat
- ✓ Enfeksiyon hastalıkları
- ✓ Açlık
- ✓ Yoksulluk
- ✓ ....



**STOP**  
Violence Against Women





**Nereden  
bakacağız?**



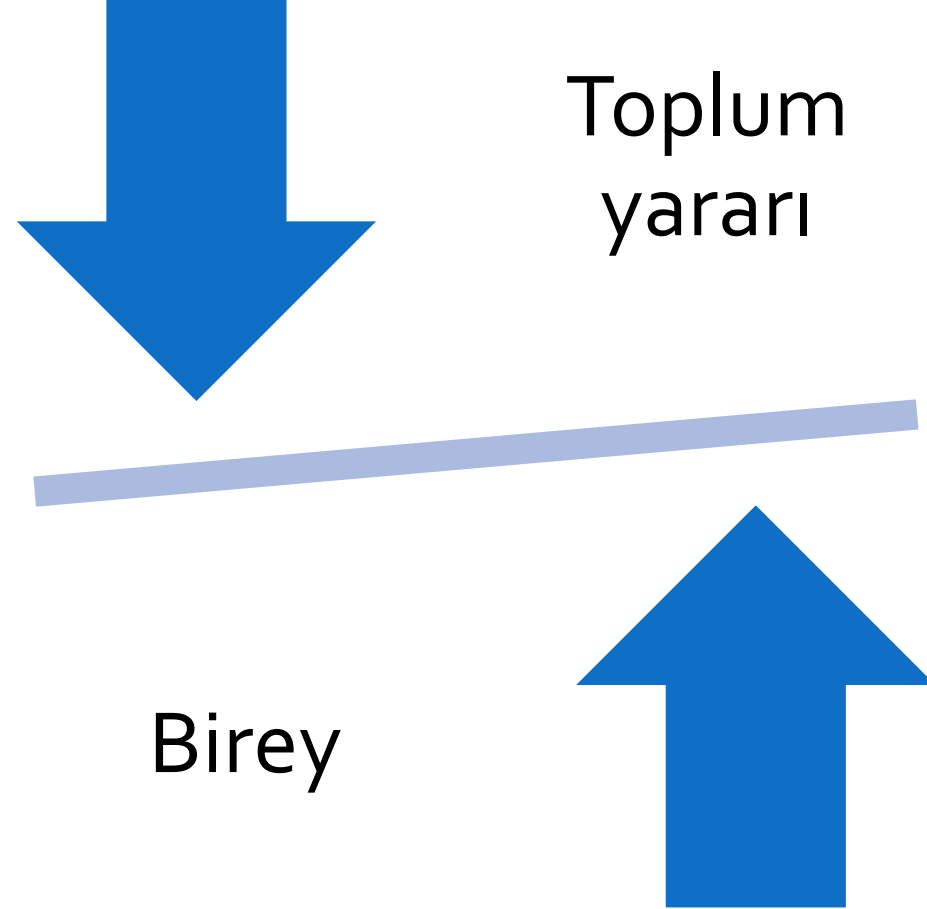
**Nereden  
bakacağız?**

**Gelişebilmek/ilerleyebilmek için !**



# Etik tartışmalar

Nereden  
bakacağız?



Soskolne CL, Last JM. Ethics and public health policy. In: Maxcy-Rosaneu-Last 15th Ed. 2008, pp 27-39.



***Teşekkürler...***